Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Keskiviikko 31.3.2021 klo 12.00—14.58

Läsnä
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr (4, 5) (3 osittain)
varajäsen Mikko Kinnunen kesk (4, 5) (3 osittain)
varajäsen Terhi Koulumies kok (4, 5) (3 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen
valiokuntaneuvos Harri Sintonen

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 13 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2021 vp

Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 hallitusneuvos Arno Liukko, valtioneuvoston kanslia Asiantuntijalausunto A 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 johtaja Jaska Siikavirta, sosiaali- ja terveysministeriö Asiantuntijalausunto B 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 ylilääkäri Taneli Puumalainen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) Asiantuntijalausunto C 3

Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 ylilääkäri Taneli Puumalainen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) Asiantuntijalausunto D 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 infektioylilääkäri, tartuntataudeista vastaava ylilääkäri Asko Järvinen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri Asiantuntijalausunto E 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 31.03.2021 infektiosairauksien linjajohtaja, ylilääkäri Asko Järvinen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri Asiantuntijalausunto F 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 johtajaylilääkäri Mikko Pietilä, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri Asiantuntijalausunto G 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 professori Matti Reinikainen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, kansallisen tehohoidon koordinoiva toimisto Asiantuntijalausunto H 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 toimialajohtaja Juha Jolkkonen, Helsingin kaupunki Asiantuntijalausunto I 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen, Turun kaupunki Asiantuntijalausunto J 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 liiketoimintajohtaja Janne Aaltonen, Med Group Oy Asiantuntijalausunto K 3
Asiantuntijalausunnon liite HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 liiketoimintajohtaja Janne Aaltonen, Med Group Oy Asiantuntijalausunto L 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, Lapsiasiavaltuutetun toimisto Asiantuntijalausunto M 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 johtava asiantuntija Anna Moring, Monimuotoiset perheet -verkosto Asiantuntijalausunto N 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 29.03.2021 puheenjohtaja Sari Kokko, Vammaisfoorumi ry Asiantuntijalausunto O 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 31.03.2021 toimitusjohtaja Juha Tuominen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri Asiantuntijalausunto P 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 31.03.2021 apulaisylilääkäri Jeff Westerlund, Porvoon kaupunki Asiantuntijalausunto Q 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 31.03.2021 apulaiskaupunginjohtaja Timo Aronkytö, Vantaan kaupunki Asiantuntijalausunto R 3
Asiantuntijalausunto HE 39/2021 vp StV 31.03.2021 Kiinteistövälitysalan Keskusliitto KVKL ry Asiantuntijalausunto S 3
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta T 3

Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Valiokunta hyväksyi ennakkokäsittelyssä suoritetut toimenpiteet.

Merkittiin tiedoksi, että seuraavat asiantuntijat on kuultu epävirallisessa etäkokouksessa 29.3.2021:

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- hallitusneuvos Arno Liukko, valtioneuvoston kanslia, liite
- lainsäädäntöneuvos Maaret Suomi, valtioneuvoston kanslia
- johtaja Jaska Siikavirta, sosiaali- ja terveysministeriö, liite
- erityisasiantuntija Laura Järvelä, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Kirsi Kaikko, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylilääkäri Taneli Puumalainen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), liite
- infektiosairauksien linjajohtaja, ylilääkäri Asko Järvinen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, liite
- johtajaylilääkäri Mikko Pietilä, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, liite

- professori Matti Reinikainen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, kansallisen tehohoidon koordinoiva toimisto, liite
- dosentti Stepani Bendel, Suomen tehohoitokonsortio
- liiketoimintajohtaja Janne Aaltonen, Med Group Oy, liite
- toimialajohtaja Juha Jolkkonen, Helsingin kaupunki, liite
- kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen, Turun kaupunki, liite
- lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, Lapsiasiavaltuutetun toimisto, liite
- johtava asiantuntija Anna Moring, Monimuotoiset perheet -verkosto, liite
- puheenjohtaja Sari Kokko, Vammaisfoorumi ry, liite

Merkittiin tiedoksi, että seuraavat asiantuntijat on kuultu epävirallisessa etäkokouksessa 30.3.2021:

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- hallitusneuvos Arno Liukko, valtioneuvoston kanslia
- erityisasiantuntija Kirsi Kaikko, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Laura Järvelä, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylilääkäri Taneli Puumalainen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- toimitusjohtaja Juha Tuominen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, liite
- ylilääkäri Laura Häkkinen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
- apulaisylilääkäri Jeff Westerlund, Porvoon kaupunki, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- apulaiskaupunginjohtaja Timo Aronkytö, Vantaan kaupunki, liite
- Kiinteistövälitysalan Keskusliitto KVKL ry, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Todettiin, että epävirallista valmistavaa keskustelua on käyty epävirallisessa etäkokouksessa 30.3.2021.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä suoritettiin seuraavat äänestykset ja tehtiin seuraavat muutokset:

Ed. Juvonen ed. Juuson kannattamana ehdotti, että kappaleen 2 viimeistä virkettä muutetaan ja täydennetään seuraavasti: "Varsinais-Suomessa ilmaantuvuus oli nopeassa kasvussa, mutta on jo nyt laskemassa". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—3, 2 tyhjää.

Ed. Juvonen ed. Juuson kannattamana ehdotti, että kappaleen 3 loppuun lisätään seuraava virke: "Helsingissä ja muualla pääkaupunkiseudulla tartuntatilanne on levinnyt erityisesti ulkomaalaistaustaisten keskuudessa". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Ed. Juvonen ed. Juuson kannattamana ehdotti, että kappaleen 5 loppuun lisätään seuraava virke: "Viime aikoina Turussa on esiintynyt merkittäviä yksittäisiä tartuntaryppäitä telakkatyöntekijöiden ja kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden keskuudessa." Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Kappaleen 11 loppuun lisättiin seuraava virke: "Vaikka liikkumisrajoituksia on kaavailtu nykyisen epidemiatilanteen pohjalta pääkaupunkiseudulle ja Turkuun, ovat toimivaltuudet käytettävissä myös muilla alueilla, mikäli niiden epidemiatilanne vaikeutuu."

Ed. Koulumies vpj. Laihon kannattamana ehdotti, että kappaleen 12 loppuun lisätään seuraava virke: "Valiokunta katsoo, että muut rajoitukset on otettava käyttöön ennen liikkumisvapauden rajoituksia". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 10—5, 1 tyhjä.

Kappaleen 13 toiseksi viimeisen virkkeen loppuun lisättiin sanat: "ja mahdollista pitkittynyttä oireilua".

Ed. Juvonen ed. Juuson kannattamana ehdotti, että kappaleen 15 toiseksi viimeiseksi virkkeeksi lisätään seuraava virke: "Talous- ja työllisyysvaikutusten sekä alueellisten vaikutusten arviointi rajoituksia koskevissa esityksissä on ollut puutteellista kautta linjan". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—5.

Ed. Koulumies vpj. Laihon kannattamana ehdotti, että kappaleen 16 loppuun lisätään seuraava virke: "Valiokunnan samaan selvityksen mukaan laajan kansainvälisen tutkimuksen mukaan tehokkaimpia infektion leviämistä estäviä keinoja ovat olleet koulujen ja yliopistojen sulkeminen sekä yli 10 henkilön tapaamisrajoitukset (Brauner JM, Mindermann S, Sharma M, et. al. Inferring the effectiveness of government interventions against COVID-19. Science 371, 802 (2021). Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—5.

Muutettiin kappaleen 17 viimeisen virkkeen sanat "on syytä kuulla" sanoiksi "on kuultava".

Lisättiin kappaleen 19 loppuun seuraava virke: "Valiokunta korostaa tiedon avoimuutta epidemian aikana asetuksia valmisteltaessa ja niistä päätettäessä".

Ed. Juvonen ed. Juuson kannattamana ehdotti, että kappaleen 19 jälkeen lisätään uusi kappale seuraavasti: "Useimmat muut EU-maat vaativat maahan saapumisen edellytyksenä ennen matkalle lähtöä hankittua negatiivista koronatestitulosta. Mikäli myös Suomi edellyttäisi ennalta negatiivista testitulosta rajalla, se yhtäältä vähentäisi suomalaisen yhteiskunnan resurssien käyttöä rajatestauksiin ja toisaalta estäisi myös tilanteet, joissa sairastunut henkilö matkalla Suomeen altistaa muut samassa laivassa tai lentokoneessa matkustavat henkilöt virukselle. Tällaisen henkilön palauttaminen kotimaahansa sen jälkeen, kun hänellä on todettu positiivinen koronatestitulos rajalla, voi olla mahdotonta, mikäli lento-

tai laivayhtiö ei ota henkilöä kuljetettavakseen ilman negatiivista testitulosta. Tällöin henkilön hoitaminen jää käytännössä suomalaisen yhteiskunnan vastuulle ja veronmaksajien maksettavaksi, sekä kuormittaa muutenkin rajallista hoitokapasiteettia". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Vpj. Laiho ed. Juuson kannattamana ehdotti, että kappaleen 24 loppuun lisätään seuraava virke: "Sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää hallintovaliokunnan harkittavaksi, voisiko liikkumisvapautta rajoittaa ajallisesti klo. 22—06 välillä, mikä vähentäisi rajoituksen sosiaalisia- ja taloudellisia seurauksia". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Vpj. Laiho ed. Juvosen kannattamana ehdotti, että kappaleen 25 loppuun lisätään seuraava virke: "Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että alaikäisten ulkona tapahtuvaa liikkumista ei pidä rajoittaa, jos se pystytään terveysturvallisesti järjestämään". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Lisättiin kappaleen 27 loppuun seuraava virke: "Valiokunta korostaa, että näissäkin tilanteissa kokoontumisrajoitukset ja terveysturvallisuus on otettava huomioon".

Lisättiin kappaleen 28 viimeiseen virkkeeseen sanat: "tai muiden läheistensä".

Lisättiin kappaleeseen 29 ja sitä edeltävään otsikkoon sana "iäkkäät"

Lisättiin kappaleen 30 loppuun seuraava virke: ”Lisäksi valiokunta korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta liikkua lyhyt- ja tilapäishoidon sekä kodin välillä liikkumisrajoitusten aikana tukipalveluiden toteutumisen turvaamiseksi.”

Lisättiin kappaleen 31 loppuun seuraava virke: "Valiokunta toteaa, että erilaisten rajoitusten vaikutuksia palveluasunnoissa asuvien henkilöiden kokonaishyvinvointiin olisi hyvä arvioida uusia rajoituksia säädettäessä".

Lisättiin kappaleen 32 viimeiseen virkkeeseen sanat "tai ikääntynyt" ja saman virkkeen sivulauseeseen lisättiin sana ”aina”.

Lisättiin kappaleen 32 jälkeen uusi 32 a kappale seuraavasti: "Ikääntyneiden asiointitarpeet ja ikääntyneiden avun, hoidon ja hoivan tarve sekä saattaminen on huomioitu 3 §:ssä säädetyissä poikkeuksissa. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota omaishoitajien tilanteeseen. Omaishoidettavien sijaishoitoon liikkuminen sekä omaishoitajien auttaminen tulee katsoa hyväksyttäväksi syyksi poiketa rajoituksista".

Lisättiin kappaleen 35 jälkeen uusi otsikko ”**Liikkumisrajoitusten valvonta**” ja kolme uutta kappaletta otsikon alle seuraavasti:

”Ehdotetun säännöksen mukaan poliisi valvoo liikkumisrajoituksia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että liikkumisrajoitusten noudattamisen ja niiden poikkeusten mukaisen sallitun liikkumisen kattava valvonta on käytännössä haastavaa.

Lain perustelujen mukaan poliisi valvoisi liikkumis- ja oleskelurajoituksia ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin. Kuitenkin 6 §:ssä säädetään sakkorangaistuksesta, joka voidaan määrätä liikkumisrajoituksia tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkovil-le henkilöille.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa, että erityisesti haavoittuvien ryhmien osalta liik-kumisrajoituksia tulee valvoa ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin. Liikkumisra-joitusten rikkomisesta määrättävien sakkojen asettamisessa tulee käyttää erityistä harkin-taa esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmaisten, asunnottomien, kriisitilanteessa olevien tai alentuneesta toimintakyvystä kärsivien kohdalla. Haavoittuvia ryhmiä ei ole tarkoituksenmukaista ensisijaisesti sakottaa vaan neuvoa. Myös alaikäisten henkilöiden osalta sakkojen määräämisen kynnyksen tulee olla erityisen korkea."

Vpj. Laiho ed. Juvosen kannattamana ehdotti, että kappaleen 39 viimeistä virkettä täyden-netään seuraavasti: "ja että kasvomaskivelvoite otettaisiin käyttöön kiihtymis- ja leviämis-vaiheen alueilla julkisissa sisätiloissa ja liikennevälineissä, jotta voitaisiin estää tartunto-jen leviämistä varhaisessa vaiheessa". Lausuntoluonnos hyväksyttiin äänin 11—5.

Ed. Lindén ed. Mattilan kannattamana ehdotti, että kappaleen 40 viimeinen virkettä muu-tetaan ja kappaletta täydennetään seuraavasti: "Valiokunta esittää, että hallintovaliokunta harkitsee 7 §:ään ehdotetun rikesakkoseuraamuksen poistamista. Ottaen huomioon mas-kien käytön merkityksen yksittäisenä koronan torjunnan toimenpiteenä ja maskien käyt-töasteen ollessa jo nykyisin korkea, valiokunta ei pidä rangaistussäännöstä toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukaisena tai välttämättömänä. Erityisesti nuorten henkilöiden osal-ta rikesakosta aiheutuvilla mahdollisilla maksuhäiriöillä voi olla pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia, joiden haitat ylittävät mahdollisesta rangaistuksesta aiheutuvat hyödyt."

Vpj. Laiho ed. Juuson kannattamana ehdotti, että kappaleen 40 viimeinen virkettä muute-taan ja täydennetään seuraavasti: "Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa, että rikesakko-seuraamuksen asettamisessa tulee käyttää erityistä harkintaa esimerkiksi päihde- ja mie-lenterveysongelmaisten, asunnottomien, kriisitilanteessa olevien tai alentuneesta toimin-takyvystä kärsivien kohdalla. Haavoittuvia ryhmiä ei ole tarkoituksenmukaista ensisijaisesti sakottaa vaan neuvoa. Myös alaikäisten henkilöiden osalta rikesakkojen määräämisen kyn-nyksen tulee olla erityisen korkea, koska rikesakosta aiheutuvilla mahdollisilla maksuhäi-riöillä voi olla pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia."

Ed. Lindénin ja vpj. Laihon ehdotuksista äänestettiin vastakkain. Ed. Lindenin ehdotus hy-väksyttiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Ed. Lindénin ehdotuksesta ja lausuntoluonnoksesta äänestettiin vastakkain. Ed. Lindénin ehdotus hyväksyttiin äänin 5—10, 1 tyhjä.

Ed. Koulumies ehdotti, että kappaleen 40 jälkeen lisätään uusi kappale seuraavasti: "*Mök-keily ja kaupat*. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan mökkeily ei muodosta erityistä tartuntariskiä. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että liikkuminen vapaa-ajan asunnolle tu-lisi sallia myös muista kuin välttämättömistä syistä. Lisäksi valiokunnan näkemyksen mu-

kaan tulisi selvittää, voidaanko kaupoissa käyminen sallia ilman välttämättömyysedellytystä, jos niissä edellytetään kasvomaskin käyttöä ja asiakasmäärää rajoitetaan tai asiointi tapahtuu ulkotiloissa". Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Lisättiin kappaleen 41 loppuun seuraava virke: "Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että viestintää kohdennetaan myös ulkomaalaisille työntekijöille sekä heidän työnantajilleen."

Ed. Juvonen ed. Juuson kannattamana ehdotti, että lausuntoon lisätään eriävästä mielipiteestä 1 ilmenevät kuusi lausumaa.

Lausumaehdotuksista äänestettiin erikseen. Lausumaehdotukset 1 ja 3—6 hylättiin äänin 11—5. Lausumaehdotus 2 hylättiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Vpj. Laiho ed. Koulumiehen kannattamana ehdotti, että lausuntoon lisätään eriävästä mielipiteestä 2 ilmenevät 1—9 lausumaa. Lisäksi vpj. Laiho ed. Juvosen kannattamana ehdotti, että lausuntoon lisätään eriävästä mielipiteestä 2 ilmenevä lausuma 10.

Lausumaehdotuksista äänestettiin erikseen. Lausumaehdotukset 1—7 ja 9 hylättiin äänin 11—5. Lausumaehdotus 8 hylättiin äänin 11—2, 3 tyhjää. Lausumaehdotus 10 hylättiin äänin 11—4, 1 tyhjä.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Laiho ja ed. Juvonen varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Ilmoitettiin, että ne on jätettävä viimeistään tänään 31.3.2021 klo. 16.00.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: 1) Juvonen, Juuso, Reijonen 2) Laiho

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Muut asiat

Valiokunta merkitsi toissijaisuusasioiden listan saapuneeksi. (TS 17/2021 vp, määräaika 5.5.2021, TS 18/2021 vp, määräaika 6.5.2021)

5. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 6.4.2021 klo 10.00; Lähetystöjen vastaanottotila.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen